

Gnidnings- og luftmodstand

Newton's første lov

Inertiens Lov

En partikel, der ikke påvirkes af kræfter, eller af kræfter med resultanten nul, vil enten bevæge sig jævnt og retlinjet, eller ligge stille.

Newton's anden lov

Loven om kraft og acceleration

En partikel med massen m , der påvirkes af kræfter med resultanten F_{res} , får en acceleration a , der er proportional med F_{res} :

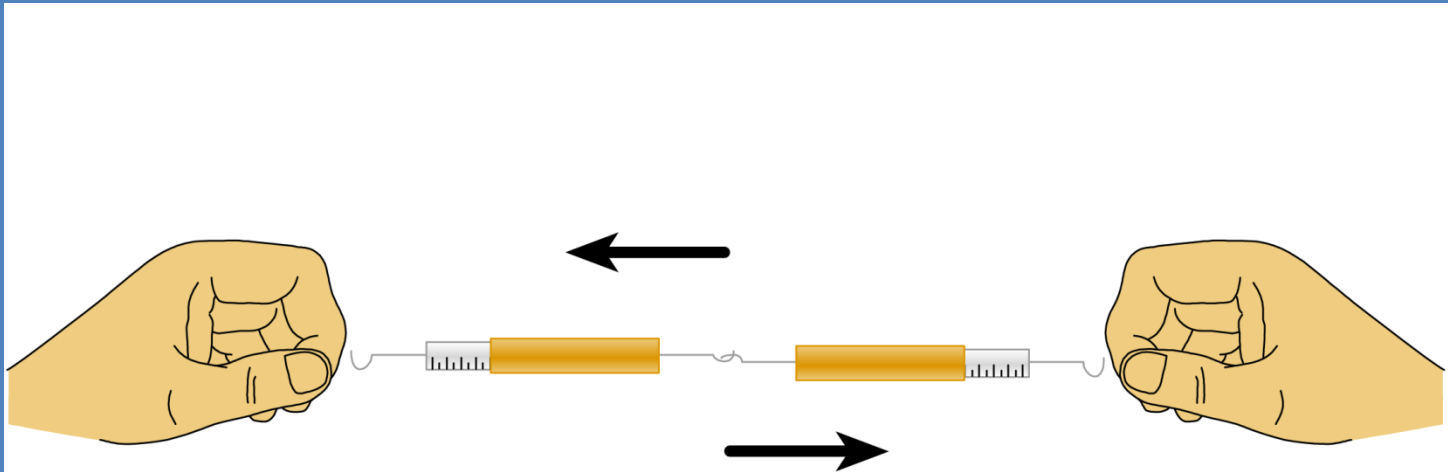
$$F_{res} = m \cdot a$$

$$[N = kg \cdot m/s^2]$$

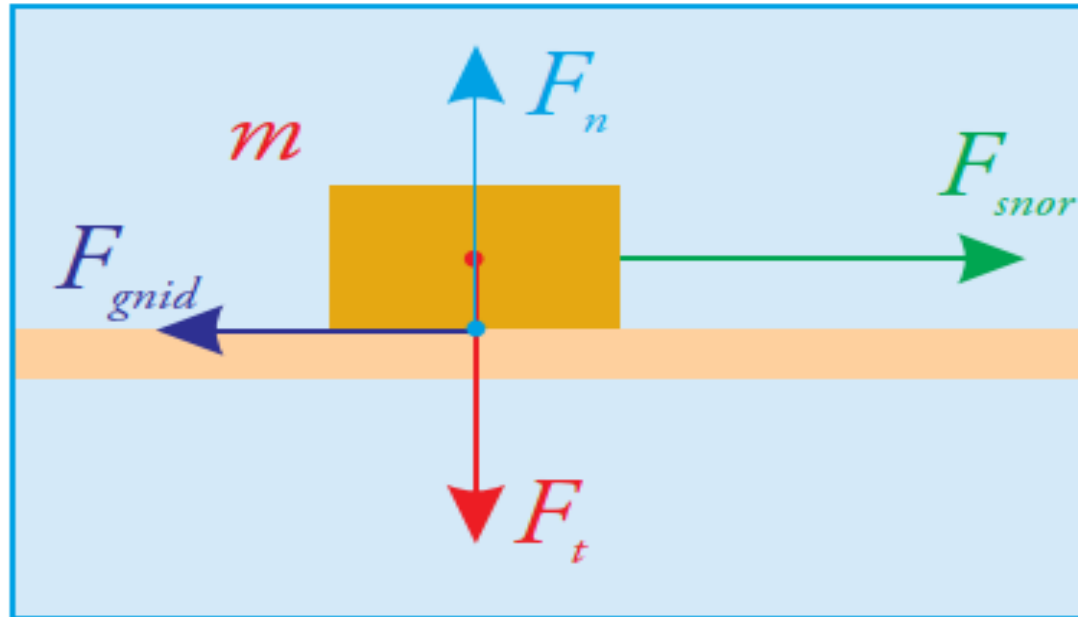
Newton's tredje lov

Loven om aktion og reaktion

Kræfter optræder altid i par. To legemer påvirker altid hinanden med kræfter, der er lige store og modsat rettede.

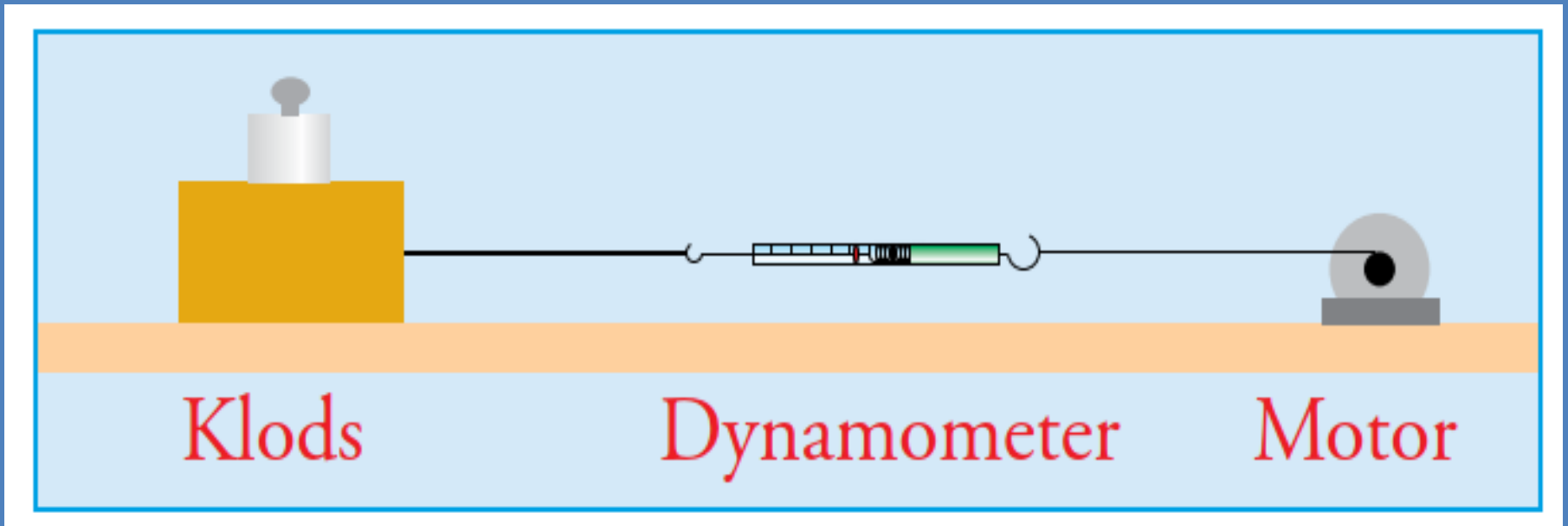

Gnidnings kraft

Kræfter på en klods, der trækkes hen over en ru flade

Forsøg 2.13

Forsøg 2.13

- Antag nedenstående målinger af masse og F_{gnid} .
- Kontroller udregninger af F_n .
- Afbild F_{gnid} som funktion af F_n . Hvad viser grafen?

m	kg	0,179	0,358	0,537	0,714	0,948
$F_n = mg$	N	1,76	3,52	5,28	7,01	9,31
F_{gnid}	N	0,20	0,46	0,71	0,98	1,31

Coulombs gnidningslov

$$F_{gnid} = \mu \cdot F_n$$

- Gnidningskoefficienten afhænger af materialet der kigges på.
- denne gnidningslov er ikke er en eksakt lovmæssighed, men giver en omtrentlig værdi for gnidningskraften

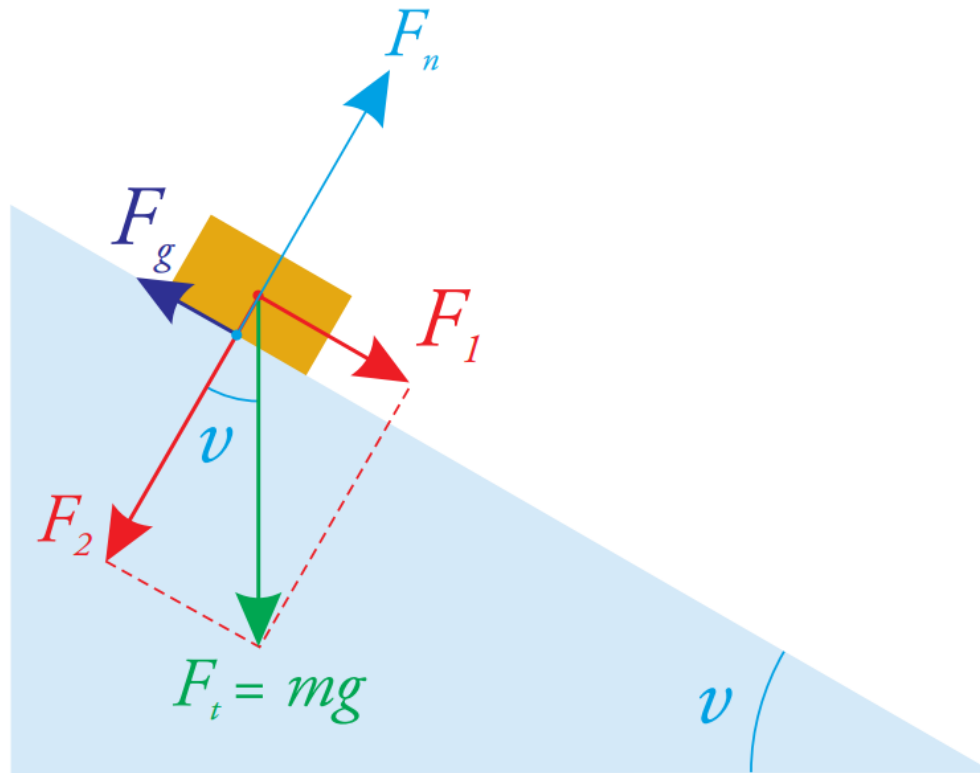
Eksempel	μ
stål mod is	0,02
skivoks mod sne (0 °C)	0,03–0,06
træ mod træ	0,2–0,7
glas mod glas	0,4
bildæk mod iset asfalt	0,02
bildæk mod våd asfalt	0,5
bildæk mod tør asfalt	0,7
gummi mod beton	1

Gnidningskoefficient

- Gnidningskoefficienterne er de såkaldt **dynamiske** gnidningskoefficienter, dvs. de gnidningskoefficienter der gælder, når de materialer, der gnider mod hinanden, bevæger sig i forhold til hinanden.
- Ligger materialerne imidlertid stille i forhold til hinanden, vil gnidningskraften være noget større, i tilfældet med dæk mod asfalt ca. 30 %.
- **Statisk** gnidningskoefficient.

Eksempel	μ
stål mod is	0,02
skivoks mod sne (0 °C)	0,03–0,06
træ mod træ	0,2–0,7
glas mod glas	0,4
bildæk mod iset asfalt	0,02
bildæk mod våd asfalt	0,5
bildæk mod tør asfalt	0,7
gummi mod beton	1

Coulombs gnidningslov

Kræfter på et ru skråplan. Summen (resultanten) af alle kræfter er $F_1 - F_g$

Luftmodstand

$$F_{\text{gnid}} = \frac{1}{2} \cdot c_w \cdot \rho \cdot A \cdot v^2$$

c_w

formfaktor, afhænger af legemets form

A

frontareal, vinkelret på bevægelsesretning

ρ

densitet af luft/væske

v

farten

Eksempel	c_w
cyklist i oprejst stilling	1,1
cyklist i foroverbøjet m. racercykel	0,8
cyklist i aerodynamisk kåbe	0,1
veteranbil	0,8
moderne bil	0,3
flad plade	1,4
kugle	0,5

Eksempel

Bilen på billedet side 274 vejer 1400 kg.

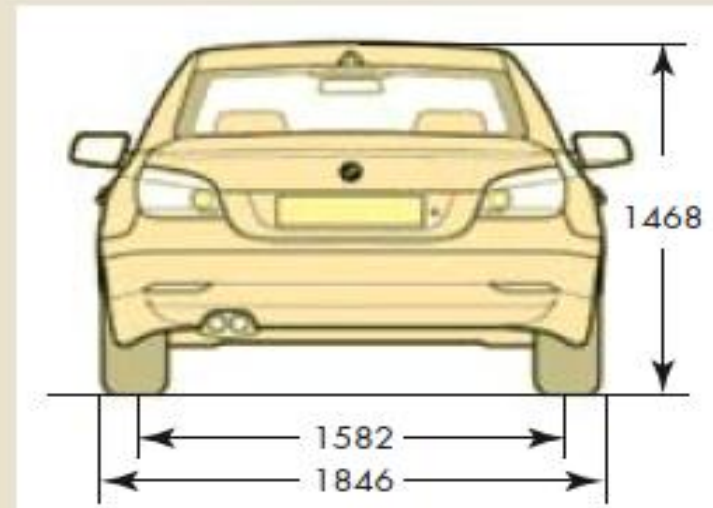
Vi kan derfor finde gnidningskraften mellem bilens hjul og tør asfalt.

Normalkraften er i dette tilfælde lige så stor som tyngdekraften, så gnidningskraften bliver så:

$$\begin{aligned} F_{\mu} &= \mu \cdot F_N = \mu \cdot F_t \\ &= 0,7 \cdot 1400 \text{ kg} \cdot 9,82 \frac{\text{N}}{\text{kg}} \\ &= 9623 \text{ N} = 10 \text{ kN} \end{aligned}$$

E11.8 Vi vil finde luftmodstanden på bilen på billedet side 274, når den kører 100 km/h, dvs. 27,7 m/s.

Bilen er ca. 1,8 m bred og 1,47 m høj fra jorden, dvs. 1,2 fra bunden af bilen. Bilen har derfor et tværsnitsareal på 2,16 m².

Hvis vi antager, at den har en c_w på 0,3 så kan vi sætte ind i formlen:

$$\begin{aligned} F_{\text{luftmodstand}} &= \frac{1}{2} c_w \cdot \rho \cdot A \cdot v^2 \\ &= \frac{1}{2} \cdot 0,3 \cdot 1,3 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \cdot 2,16 \text{ m}^2 \cdot (27,7 \frac{\text{m}}{\text{s}})^2 \\ &= 323 \frac{\text{kg} \cdot \text{m}^4}{\text{m}^3 \cdot \text{s}^2} = 0,3 \text{ kN} \end{aligned}$$